Գ. Տարի — Թիւ 130 (440)

Երկուշաբթի. 11 Մարտ 1918

ՀԱՅԸ ԻՕ ՄԻԼԻԷՄ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

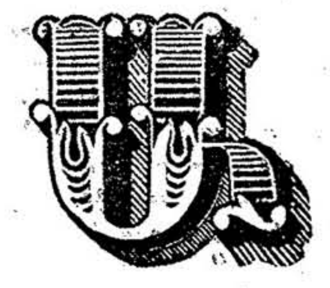
Տարեկան Վեցամսեայ

ԵԳԻՊՏՈՍ . . Ղ.Ռ. 120 60

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ Ֆր. 30 Ֆր. 15 Ֆրանք

ԾԱՆՕԹ. ՄԱՆՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԳԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Շարէա Սալահ Տաշա Թիւ 16

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՍՑԷ

Journal AREV

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPTE

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ԲՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ըստ մեզ, մտահոգութեան արժանի կարեւորագոյն հարցը՝ չ՚այն քան Թուրքօ-պոլշեւիկեան հաշտութիւնն է — որն որ, ինչպէս մեր նախորդ խմբագրականով բացատրեցինք, չի կրնար ենթադրուածին չափ ազդարարիչ ըլլալ — այլ որքան՝ ուսեան նուաղութիւնը, որմէ որ կմախքն էր մահուարուա. Թիւրքը սկսած է սարսռել ամբողջ Ռուսաստանի վրայ։

Ու որքա՜ն տխուր և ընդվզեցուցիչ բան է մտածել թէ աշխարհի ամենէն լեռնոտ չափազանցներէն մէն եղող այս երկիրը որ ամբողջ երկրագունդին ցուրտն ու տխուր կը մատակարարէր՝ այսօր անկարող է իր իսկ ժողովուրդը սնուցանելու, չնորհիւ իր միապետական թէ ընկերվարական վարիչներու անբաղդաբար զանցառութեանց և անհոգութեան, մինչ քիչ մը կարգ կանոնով և ընդհանրական միջոցներով այնքան պարզ և դիւրին էր երկրին ամբողջ պէտքերը առատօրէն ներսէն հայթայթել, առանց արտաքին ո և է օժանդակութեան։ Ի՜նչ օգուտ որ, ինչ պիտակով ալ ներկայանան մալէքի, ճիչէվօյի(*) այս չնաշխարհիկ երկրին առաջնորդներն՝ պարապաշտութեան և արեւելքեան անհոգութեան անտակէ ավ բռնուէ չատ չեն տարբերիր։

Սակայն այսօր հետաքրքրական է աւելի արտաքին հանգամանք կ՚առնայ ամենուրեք։

Հակառակ համբաններու անապահովութեան և ընդհանուր քաղաքական անկայուն վիճակին՝ Կովկասաբնակ Հայաստանցի փախստականը նախամեծար կը սեպէ հայրենիք վերադառնալ և իր արտը մշակելով դէշ ալէկ անանիլ քան թէ Կովկաս մնալով սովամահ կործիլ։ Եւ այս վիճակը կրնայ աւելի ծանրանալ երբ քաղաքական դէպքերու բերմամբ պէտք պիտի ըլլար վերջնապէս Կովկասը փախստականներէն Թրքահայաստանի արդէն բնակչութիւնը։

Կը հետեւի ուրեմն և դարձեալ կը կրկնենք թէ՝ մտահոգութեան բուն խնդիրը Ռուսաստանի սովն է, որ վտանգի կը դնէ թէ Թրքահայ փախստականները և թէ կովկասահայ բնիկ ժողովուրդը։ Եւ այս իսկ պատճառով մեր վերջերս թուով կոչ ըրած էինք մեր մի հայու հայրենասիրական զգացումներուն։

Գուցէ սանք չատ արդարացիօրէն զեկուել առն թէ՝ կոչերը այնքան ծախուած է որ մենք անկարող ենք, հակառակ մեր ամբողջ հայրենասիրութեան և բարի կամեցողութեան, մեր սեփական ուժերով և միջոցներով Հայաստանի և Կովկասի ժողովուրդը կործանումէ փրկել։ Ճիշդ է այս ասարկութիւնը և մենք ալ, ամէնքս ալ, նոյն մտօք արտայայտուած էինք այս էջերուն մէջ։ Բայց յիշեցէք հայկական համբաւանը առածը որ կը տարդամէ.

«Դուն քեզ օգնէ որ Աստուած ալ քեզ օգնէ։»

Արտաքին օգնութիւն խնդրելէ առաջ խւրաքանչիւր հայ պարտի նախ ինքն իսկ իր պարտականութիւնը կատարել, որքան որ կրնայ։ Օտարը ո՛չ ժամանակ միայն մեզի կ՚օգնէ՝ երբ ազգովին օգնութեան արժանի կը նկատէ մեզի, այսինքն երբ կը տեսնէ որ մենք մեզմէն լաւագոյն, գերագոյն ճիգը կը թափենք մեր ցեղը փրկելու։ Առեւտրական գաղտնիք մըն է։ Հոգեբանօրէն, մարդիկ այն ատեն միայն իրենց նմաններուն օգնելու արժանաւորութիւն և ձգտում կ՚ունենան՝ երբ այս վերջինք, իրենց բարոյական առաւելութիւններով, ինքզինքնին արժանի ցոյց կուտան օժանդակութեան։

Ցանցելում, համեմատ բերմամբ օրով, այնքա՜ն արեւմտահեղութիւններ կատարուեցան Թուրքիոյ մէջ և եւրոպական դիւանագիտութիւնը պաշտօնական նօթաներով միայն բաւականացաւ, բայց երբ 1895ի սարսափելութիւնէն յետոյ, Հերոսական Զէյթունը վտանգի մատնուեցաւ՝ բոլոր այսօրուան գաշնակից մեծ պետութիւնք, երջանկայիշատակ Մաթէոս Պապրիկեցի մեկ պարզ գիծումին վրայ՝ դաշնակցական և ազգու միջամտութիւն կատարեցին Բ. Դրան մօտ, փրկելու համար այդ քաջարի ժողովուրդը, և իրօք ալ փրկեցին զայն, որովհետև Զէյթուն նախ «ինքզինքին օգնեց»։

Արդ ուրեմն «Մենք մեզի պէտք օգնենք՝ որ Աստուած ալ մեզի օգնէ». առաջնոր խօսքով՝ մենք նախ մեր կրցածը ընելու, մեր պարտականութիւնը կատարելու ենք մեր ազգին հանդէպ, որպէսզի օտարն և իրաւունք ունենանք արտաքին օժանդակութեան դիմելու։

Գաղափարներու այս շարքին մէջ, կրնանք մեր ընթերցողներուն հաղորդել թէ արդէն իսկ Եգիպտոսի հայերը անգամ մը ամերիկեան նպաստաւոր միջոցաւ դիմում կատարած են Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան և ժողովուրդին։ Հիւպատոսը, անձամբ տեսնելով և հաստատելով Կովկասահայոց ճգնաժամն և զոհողութիւնները յօգուտ իրենց Թրքահայաստանցի եղբայրներուն՝ ամենամեծ սիրով խոստացած է իր միջնորդութիւնը։ Ու մենք վստահ ենք որ Ամերիկայի վեհանձն ժողովուրդը և կառավարութիւնը — որոնց արդէն չատ բան կը պարտի մեր ցեղը — մեր այս ճգնաժամին ալ լայն չափով օգնութեան պիտի հասնին մեզի։

Միւս կողմանէ տարակոյս չունինք որ, Ազգ. Պատուիրակութիւնն ալ հայաստանեան պետութեանց բարեկամական ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրէ մեր սովամահ ժողովուրդին անյետաձգելի պէտքերուն վրայ և անոնց նիւթական օժանդակութիւնը պիտի հայցէ զայն առաջ թէ, Հայերը թէև ամէն զոհողութիւն կատարած են և նորանոր զոհողութիւններ ընելու պատրաստ՝ այսու ամենայնիւ անկարող են իրենց սեփական միջոցներով այս բազմահազարեան չափերուն։

Մաղթենք և յուսանք որ մեր բազմաչարչար ժողովուրդը այս տագնապն ալ անցունէ, բաւ է թէ մենք պէտք նշանաւոր ուժերով չափերը փրկութեան չափկապելով և չատախելով գործել անընդհատ և անվհատ։ Այս կերպով միայն պիտի կրնանք մեր նուէր փաթաքքի մէջէն առաջնորդել փրկութեան նաւահանգիստը։

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

(*) Մալէքին համապատասխանող ռուսերէն բառը։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ԵՒ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԱՆՑՔԵՐԸ

(Ականատեսի պատմութիւն) (*)

Գերման նիւպատոսը Խարբերդի մէջ.— «Գործիթիւլաբիոններու» ջնջումը անակնկալ էր ժողովուրդը։ Խանութպաններ առանձնուեցան առկ միայն կը բանային իրենց խանութները և անհամբեր կ՚սպասէին զանոնք գոցելու համար։

Գերման հիւպատոս մը, ուրիշ երկու գերման սպաներու հետ, Մեզրէի գերման միսիոնարի Մր. Էմէնի առաջնորդութեամբ քաղաքին բոլոր չուկաները պտըտեցաւ. կարգը եկաւ Ամերիկեան Եփրատ Գոլէճը այցելելու։ Հիւպատոսը տեսնելով հայ ուսանողները որոնք արդէն կը լսէին, կ՚ուլալէր պահ մը, և երբ Գոլէճին անօրէնը յարգանօք կը մօտենայ իրեն և կ՚ըսէ. «Can you speak english?» վայրկեան մը առանձնական եւզր կը յարէ, «I can speak American language»։ Եւ դարձին զանոնք Թուրք պաշտօներուն, կը յայտարարէ, «ինչու համար այդքան գինուորցու երիտասարդներ կը տեսնեմ չուկաները։ Գոլէճին բոլոր աշակերտները ալ լաւ զինուորներ կ՚ըլլան, իսկ չէնքը՝ ամէն յարմարութիւն ունի զօրանոց ըլլալու»։ Քանի մը օր վերջ չէնքերը սկսան գրաւուիլ։ Մր. Բիկզ ինքզինք որ դիրքերթէն ազդոց տեղերը չգրաւուին՝ մերժեցին զինքը։ Անմիջապէս գիմեց Ամերիկեան Հիւպատոսին, Mr. L. Davice, որ Մեզրէէն քաղաք եկաւ և այդ չէնքերը կնքեց ու գնաց։ Հետեւեալ օրը Թուրք պաշտօնեայ մը, արբեցողաբար, կ՚ուզէր, կուգայ և կը խորտակէ բոլոր կնիքները։ Ամերիկեան հիւպատոսը անմիջապէս կը հեռագրէ Պոլիս Mr. Peetին, որմէ կը ստանայ հետեւեալ լակոնական պատասխանը միայն. «Ատ այժմ բան մը չենք կրնար ընել, մեր բոլոր դպրոցներու վիճակը նոյն է»։

Նասավարութիւնը պետէ վճարոցները նորէն սկսաւ զանձել։ Երկար ատենէ ի վեր պահանջած էր հայ-բողոքականներու ժողովարանը, գինուորներու համար, որուն փոխարէն Մր. Բիկզ յաճախակամ պատրաստած էր իր չէնքերը։ Սակայն ի վերջոյ ժողովարանը առին բռնութեամբ և զայն հիւանդանոցի վերածեցին։

Թուրքերը գործիթիւլաբիոնի ջնջումէն ետքը առաջեան պէս էին և բացէ ի բաց կը յայտարարէին թէ «Այժմ կ՚ըզգանք թէ անկախ պետութիւն մը կը կազմենք. և թէ մենք մեր տանը տէրն ենք, և մեր ուզածը կրնանք ընել»։ Հայերը ամէնն ալ ընկճուած էին, և մտատանջ տխուր պատահարներու նախազգացումը արտայայտուած էր գէմքերնին։

Ամերիկեան բանակը.— Ամէնէ Թուրքերը (զօրծուոր բանակ) անուամբ՝ բոլոր հայ զինուորները համախմբեցին պատերազմի զօրանէն զուրս՝ աշխատեցնելու համար զանոնք ճամբաներու և կառավարութեան չէնքերու-չինութեանց համար։ Աւելորդ էնքը լաւ վարուած էր անոնց Թուրք վերակացուները, և հետզհետէ անօրինակ խստութիւն մը կիրարկել սկսան անոնց։ Օր մը լսեցինք որ Խարբերդէն չորս ժամ անդին Հազարեր գիւղին մօտ այնտեղ քանակը, որ կը բաղկանար 19, 20 և 21 տարեկան երիտասարդներէ, Մեզրէի «Կարմիր-Գոնակը» բերած են, համբան ծեծելով զանոնք։ Աստ մէջ էին Բրոֆ. Թէնէքէճեանին 19 և 21 տարեկան տղաքը. զորս փակած են չէնքին մէջ և երեք օր անօթի ու ծարաւ ձգած են զանոնք. խեղճերը իրենց ծարաւէն «ջո՜ւր, ջո՜ւր» կը պոռային, մինչեւ որ Մր. Էյմէն, լուր առած ըլլալով, դոյլերով ջուր հասցնել տալու՝ պաշտօնեաներէն ներս մտնելու համար։ Այն օրը որ սպանած էին զանոնք Տիգրանակերտ զրկելու, չէնքին դրան առջեւ կեցած էին երկու զինուորներ, ուրիշ զուրս ելլող ամէն երիտասարդի գլխուն կամ վզին, ուր որ հանդիպէր, չարաչար հարուած կ՚իջեցունէին։ Զաթըլըդչեան Գ. Ցովհաննէս իր տիկնոջ հետ եկած էր, իրենց զաւկին մեկնումը զանէ տեսնելու։ Հայրն ու մայրը ականատես կ՚ըլլան յանկարծ այն չորս հարուածներուն, որոնք իրենց զաւկին գլխուն կ՚իջնէին։ Նուրբ կարմրած աչքերով կը դառնայ իր մօրը և կ՚ըսէ. «Հայրս երթաք բան մը չկրցա՞ւ ընել ինծի»։ Մայրը, առանց պատասխանելու կը փղձկի և գետին կ՚իյնայ մարելով․․․

Հաւանէնիկցի երիտասարդ մը պատմեց, թէ ինչպէս գիւղէն չորրորդ իրարու հետ կապած էին, և չքմաղանաւան էին սուինասար զինուորներէ։ Երկու ժամ անդին կապուած ձեռքերով առաջարին ասդին կուրծքերուն սուր պատած զինելով հողէն կը կորզուէին, գինովնալով չուանը կարել ու փախչիլ։

Հիւսէյնիկցի գերման ճշդեց կը պատմէր, թէ ինչպէս վեց ժամու չափ համբայ կարելէ վերջ, անոնց հրամանատար, արիւնարբու գաղձին Բինդէմ, փողէ ձայնով հրաման կուտայ որ կապուած չորսուքն, ու յետոյ ինչպէս կ՚ըսէ սարսափեցնելուն սրտէվալ կրակին անոնց վրայ։ 1700 երիտասարդներ գետին կը փռուին հոն անխնայօրէն։ Ցեղս կը ծոյնէ ըսելով, որ այդ մեռեալներու սակը նուազ ըլլալն, Բարոնը նորէն չարքեր 120էն 130 հոգի առաքէ կ՚ըլլին, այս անգամ նորէն կ՚ակսին կրակել այս աղբերակներուն վրայ։ Երբոր անգամ, քիչ մը ժամանակ անցնելէ վերջ, միւսները յանկարծ կը կրկնէ, և այս անգամ ալ ոչ ողջ մնացողներէն՝ ատքէ չելլեր։ Ցեղս ատքերնները իրենց աւելիններու ծայրերովը մէկիկ մէկիկ աչքէ կ՚անցնէն զանոնք։ Այս միջոցին մէկ քանիները, որոնց ողջ մնացեր էին, փախչելու փորձեր կ՚ընեն, և անմիջէ մեծ մասը գետին կը փռուին. մէկ երկուքը միայն ողջ կը հազարին․․․

Ցիկին Ե. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

(Շարունակելի)

(*) Տես. Եռեակը թիւէն։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

(Սեփական թղթակցութիւն)

Տեառնընդառաջի գիշերը Ս. Յակոբայ Ժառանգաւորաց վարժարանի խաչաձև սրահին մէջ, կատարուեցաւ հայ մարտիկներու յիշատակին նուիրուած սգահանդէս մը։ Հանդէսը կազմակերպուած էր առաջին նիհարեցականներէն արժանական Մահրէ Արեղայ Միքայելեանի նախաձեռնութեամբ և օժանդակութեամբ Պարոնցամ Վերաձեռնաց Հայ Երիտասարդաց Միութեան։

Ցայտաղբի համանորմ ազանանդէսը սկսաւ է անկոր երեկոյեան ժամը Գիշ. 6.30ին։ Արքէն վարժարանի ընդարձակ սրահը լեցուած էր երկսեռ բազմութեամբ։ Խաչաձև սրահին արեւելեան Թէւը վերածուած էր բեմի ու վարագոյրով պատած, որուն վերեւը սեւաթղթէ ճերմկէ ծաղկեպսակն առկ կը կենար Մայր Հայաստանի Պատկերը։ Անոր ներքև ներկայացուած պատկերը մը վերևը փայլուն տառերով գրուած էր «Ի յարգանս Հայ մարտիկնանուն խնկելի յիշատակին»։

Վարագոյրին երկու կողմերը վերէն վար երկարած սև լաթէ Վրայ ասխեռակ տառերով գրուած էին նահատակուաց․․․

ՀԱՄԱԹՐՔԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

(6)

Դ.

Միութեան եւ Յառաջդիմութեան կուսակցութիւնը եւ իր քաղաքականութիւնը

Արդի օսմաններէնը իր ստոր բառերէն, արաբերէն և պարսկական ձեւերէն մաքրելու չարժումը թէև ի սկզբան ուղղակիական էր և ստեղծագործական մըտաւորականներու չրջանակին մէջ իրենց գլուխ ունենալով Տիգրանակերտցի Ալի Զիյա պէյ, սակայն Միութեան եւ Յառաջդիմութեան կուսակցութիւնն ուղղակի օգտուիլ անկէ իբրև աղդակ մը համաթրքական գաղափարականին իրականացման։ Կուսակցութիւնն թէև ի սկզբան կեղծեց Օրմանական Օսմանեան Յեղափոխութեան սկզբունքները յայտարարելով ազատութիւն, հաւասարութիւն եւ եղբայրութիւն, սակայն քիչ ատեն ցոյց տուաւ թէ իր աշխարհահայեցողութիւնն էր բռնացնել քրիստոնեայ և ոչ-Թուրք տարրը նախ անարգել միջոցներով և ապա բիրտ ուժով։ Միութեան և Յառաջդիմութեան կուսակցութիւնը կուզէր Աղաբիւլ Համիտի նման Օսմանեան կայսրութեան ամբողջութիւնը պահել, սակայն մինչ վերջինս քաղաքականութիւնն էր եւրոպական պետութեանց անհամաձայնութեան յաւերժացումով պահել իր կէսը, կուսակցութիւնն իր ուղղութիւնը զինեց առաւ զանելով միջոցներ երկիրը ձերբազատելու օտար միջամտութիւններէ, ձեռնարկներէ ու ազդեցութիւններէ, և ներքնապէս ձուլելով բոլոր ցեղերը և անոնց խառնշտելուած կազմելով համասեռ և միատարր Թուրք ազգ մը։ Արաբներ, Հայեր և Յոյներ թէև խորհրդարանին մէջ կազմեցին ընդդիմադիր կուսակցութիւններ, սակայն անոնց կրօնական և ցեղային տարբերութիւններու պատճառաւ նոյն գետնի վրայ միացնել համաձայն մը չկրցան ներկայացնել և Միութեան ու Յառաջդիմութեան կուսակցութիւնն իր մեծամասնութեամբ միշտ չէզոքացուց ընդդիմադիրները անոնց մէջ ըլլալով նաև կուսակցութիւնն Իթիլաֆի։ Հայերը իրենց ատենակ անզամներով Միութեան ու Յառաջդիմութեան կուսակցութեան համակերպելով կամ ինչպէս հայաթերթերու մէջ յաճախ երեւցած քննադատութիւններէն կը տեսնուի, զատողութեամբ լաւութիւն մը պահեցին և ազգանպաստ զարծառնութիւն մը չունեցան և նոյնիսկ այն խնդիրներուն մէջ, ուր իրենց չահերը կը միանային Յոյներու հետ չկրցան համադաշնակցութեամբ փոքրամասնութեան իրաւունքները պաշտպանել։ Եւրոպացիներ հայ անդամները երիտասարդ Թրքութեան հետ այնքան մօտէն չփում ունենալով համոզուած չկրցան հասկնալ անոնց մտայնութիւնը և իսկական վերաբերումը հանդէպ հայ ցեղին և ի պատեհ ժամանակին զաղտնօրէն չյայտնեցին առաւ վտանգը զանոնք այս ընելով եթէ կարելի չպիտի ըլլար արգելել հարուածն, բայց գոնէ պիտի մեղմէր ամբողջ ցեղը միջոցներուն ինքնապաշտպանութեան և հարուածը չի պիտի կրնար իջնել այնքան անխղճօրէն։ Ցեղին ոչ թէ հասարակային և անզական այլ ամբողջական և զանգուածային զօրութեան պատմութեան վտանգի գիտակցութիւնն էր որ պակասեցաւ և ազգան ըրաւ աղքատօրէն անպատրաստելի։

կանուոր հայ եկեղեցական ու աշխարհական գործիչներու տուներըը։

Ժամը հինգ ին, խորին լռութեան մէջ հանդէսը բացուեցաւ «Մեր Հայրենիք» երգով որ երգուեցաւ համայն երկսեռ խումբի մը կողմէ։ Օր. Մաքի Խաչատուրեան նուագեց դաշնակի վրայ «Մէնտելսոնի մարշը» ջութակի և ֆլիւթի ընկերակցութեամբ։ Յետոյ բեմ ելլելով Տամբրէ Արեգայ Սէրաւեան, յուզուած շեշտով մը խօսեցաւ Մարտիրոսներու հանդէպ ունեցած մեր պարտականութեան մասին, որ կը ծանրանայ մեր վրայ այն օրէն ի վեր, երբ անգլիական փառապանծ բանակի յաղթականօրէն քաղաքս մտնելը գործելովը, խօսելու և գործելու ազատութիւն կը դառնէինք՝ վեր հանելով գործերու ընթացքին, հայ եկեղեցիին և ժողովուրդին գործակցութիւնը ազգ. ընդհանուր շահին համար, այս վերջին տարիներու տաժանագին ալ, բաւ ան, որուն ենթարկուեցաւ հայ ժողովուրդը. մեր եկեղեցական դասը, Ամոլով հաւատարիմ էր հոգեւոր հօտին հանդէպ ունեցած սրբազան պարտականութիւններուն, չլքեց զայն և մնաց իր կոչման վայել բարձրութեան վրայ։

Երիտասարդ վարդապետին խօսքերը յուզեցին բոլոր հանդիսականները և մեր աչքերէն արցունքի կաթիլներ խլեցին։

Դ. Վարուժանի «Դիակին Սալլերէն» որ արտասանեց Օր. Սրբուհի Գիւրաճեան և «Մի լար բլբուլ»էն վերջ որ երգից խումբը երգեց ջութակի ու ֆլիւթի ընկերակցութեամբ, բեմ ելաւ Տօքթ. Վահան Դալլաքեան։ Բանախօս Տօքթօրը խօսեցաւ անտարբերութեան մասին մեր ժողովուրդի մեծամասնութեան, որ ունի ան հանդէպ Ազգ. հարցին և գիտական ամուր փաստերով ցոյց տուաւ այն սոսկալի հետեւանքը զոր անտարբերութիւնը կ'ունենայ մեր ազգի ճակատագրին վրայ։

Բանախօսութիւնը վերջանալուն վարագոյրը բացուեցաւ։ Բեմադաշտը հայուն բնանկարն էր որ պարզուեցաւ մեր աչքին, լուսաւորուած հէքեթէ հրաշքի աղօտ լոյսով։ Հան՝ անկանին մէկ անկիւնը հարսը (Օր. Տիրուհի Խաչատուրեան) կը քնացնէր իր օրօրոցի մանկիկը՝ երգելով ախրանայն «Դու չայլին է այն քաղ մարգերուն բալը ջան, որ քեզի հայր նա կոչվում էր օրոր օրոր բալը ջան...», անհունի մէկ անկիւնը սառն մամը կը մանէր իր ուռնդական իլը։

Այս պատկերը իրականութեամբ կը կազմէր ազգահանդէսին ամենէն յուզիչ մասը։ Հարսին երգը այն աստիճան սրտառուչ էր որ քիչեր կրցան զսպել իրենց արցունքները։

Պէտք է ըսել որ Օր. Սրբուհի Գիւրաճեան հրաշալի և անզուգական մամ մըն էր եղած և Օր. Խաչատուրեանը ինքզինքը գերազանցեց թէ օրօրոցին դէմ ատած իր դերով և թէ շարժուձեւերու զարմանալի ընտանութեամբ։ Տեսնելով օրօրոցը նստած օրօրոցին մօտիկ, մարդ կը խորհէր որ մի քանի զաւակներու մայր է ան, մինչդեռ ան դեռ հազիւ 15 տարու էր։

Հի՞ք վայրկեանի դադարէ մը վերջ եղան արտասանութիւններ, երգուեցան երգեր, միշտ ջութակի և ֆլիւթի ընկերակցութեամբ։

Յետոյ բեմ ելաւ Պոլսոյ պատրիարքական փոխանորդ Երուսաղ Մ. Վ. Փէրտահճեան։ Բանախօս վրդ.ը պատմականը ըրաւ հայ ցեղի մարտիրոսութեան, սկսած Վարդանի օրերէն մինչև մեր ժամանակները, մաքուր և օրինակելի հայերէնով մը, դարերու հեռաւորութեան մէջէն դուրս բերելով մեր ցեղի առատապտուղ դանդաղ պատկերներ, եկաւ մինչև մեր օրերը, մինչև այս վերջին աննախընթաց աղէտին, որ Թրքական բարբարոսութիւնը միացած գերմանական խելքին, կազմակերպեց մեր անմեղ ու գծուխ ցեղի գլխին։

«Բեզի մօտիկ ա՛վ Աստուած» երգէն վերջ որ դաշնակի վրայ նուագեց Օր. Ազնիւ Գիւրաճեան, վարագոյրը բացուեցաւ։ Տեսարանը փոխուած էր։ Լեռներու մէջ աղբիւր մըն էր, քարերու ծերպերէն ջուրը կը հոսէր և Օր. Զապէլ Խաչատուրեան, Հայաստանցի աղջկայ տարազով, կուժը ձեռքը եկած էր «աղէկի աղբին ջուր առնելու» համար։ Իրարու յաջորդող երգերէ և արտասանութիւններէ վերջ, ներկայացուեցաւ կենդանի պատկեր մը։ Պօղոս Նուպար փաշայի մեծադիր նկարը բռնած էին չորս սիրուն փոքրիկներ, երկու կողմերը կեցած էին հայ կամաւորներ, զէնքը ձեռքին և զինուորներու հանդէպ երկու հրեշտակներ կը հսկէին։ Բեմի մթութեան մէջ ուրուագծուող այդ պատկերը յանկարծ լոյսով ողողուեցաւ վայրկեան մը ու իջնող վարագոյրը ծածկեց զայն մեր աչքերէն։ Տպաւորութիւնը այնչափ խոր էր որ հանդիսականները խանդավառուած սկսան ծափահարել սրտալիր, հակառակ արգելքին։

— Նախագահ Գիւտ եպսկ.ի փակման խօսքէն վերջ, հանդիսականները ոտքի ելան և երգեց խումբը երգեց «Ի վերին Երուսաղէմ»ը։

Մեր հայկազեանները յառած կը թային վարագոյրի սեւ ֆոնին վրայ լուսափայլող ոսկեայ գրերուն, ու անոնցմէ իւրաքանչիւրին անուններ մեր կը տանէին անցեալի ախրանայն յիշատակներուն... և մեր հոգիներուն մէջ յուզւող մրմունջը արցունքի ամփոփութիւնը կը գնէր մեր կողերուն ծայրը։

* *

Ս. Յակոբայ վանքին և Երուսաղէմցի հայ ժողովուրդին համար նորութիւն մըն էր այս ազգահանդէսը. ու այս անգամ զարձեալ Արմաշական Արեգայ մըն էր որ գաղափարը կը յղանար ազգահանդէսին։

Տամբրէ արեգայ Սիրունեանը ամէն կերպով արժանի է շնորհաւորութեան, կրած այնչափ յոգնութիւններուն և աշխատութիւններուն համար։

Շնորհակալութեան արժանի էին նաև Խաչատուրեան Լեւոն և Յակոբ եղբայրները, որոնք անձնուիրաբար իրենց մասնակցութիւնը բերին ազգահանդէսին, ածելով ջութակի և ֆլիւթի վրայ։

Պէտք չէ նաև մոռնալ «Վերածնուող Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը» որ ամէն կերպով իր օժանդակութիւնը բերաւ Տամբրէ արեգայի ազնիւ գաղափարին իրագործմանը։

ՎԱՂԻՆԱԿ ՊԷՔԵԱՐԵԱՆ

Երուսաղէմ, 1 Մարտ 1918

ՊՈԼՉԷՎԻԿՆԵՐՈՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐՈՒԱԾԸ(*)

Սառատովի եղեռնը

«Ռուսսքոյէ Սլօվօ» թերթը Պետրոգրադի սարսափների մասին գրում է, որ Բրեշկօ-Բրեշկովսկայայի և ուրիշ աջակողմեան էս-էրների օրգան «Նարօդ» թերթը, իմիջիայլոց հաղորդում է.

Վրա հասնող գիշերային խաւարը ծածկեց այն սարսափները, որ տեղի էին ունեցել ցերեկը։ Տիրել է խորին լռութիւն։ Փողոցում չկան այլ եւս ոչ հրացանաձգութիւն և ոչ էլ գազանացած ամբոխ։ Բայց խեղճ երիտասարդ-իւնկերների և կանանց սաղմիկ բատալիոնի աղջիկանց թափած արիւնը աղաղակում է առ երկինք։ Միթէ չեն անիծում նրանք, որոնք աչքեր ունեն, և ով լսում է՝ չէ հասկնում։

Այսօր 1917 թւի հոկտ. 29ին ամենամեծ գազանութիւնն են կատարել նրանք, ովքեր համարձակւում են իրանց անուանել «յեղափոխական դեմոկրատիա» բայց չունեն բոլորովին իրաւունք անգամ մարդ կոչվելու։

Առաւօտեան ժամը 7-8ը անց Վլադիմիրեան զինուորական դպրոցի պաշարումը։ Ես գնաց վեր Թասյ թնդանօթների, գնդացիրների ու հրացանաձգութեան թնդիւնից։ Իւնկերներին և կանանց բատալիոնը ընդդիմութիւն ցոյց տուին մինչև կէսօրվայ ժամը 2ը և ապա անձնատուր եղան։ Երկու կողմից էլ կային վիրաւորներ ու սպանվածներ։ Թէ որքան են նրանք, ես այդ չգիտեմ։ Դպրոցի պատերի վրա կան ճեղքուածքներ, դռներն ու պատուհանները ջարդ ու փշուր են եղել։ Հարևան տների պատերը նոյնպէս փչացած են։

Անձնատուր լինելու միջոցին զինւած դասակների ամբոխը վայրենի ոռնոցով խուժեց դպրոցը և արիւնահեղ ջարդ տալ սկսեց. շատերը սուինախող եղան, մինչև իսկ չը խնայեցին անզէններին։ Մեռածները ենթարկվում էին անարգանքի. պոկում էին նրանց գլուխները, կտրում ձեռքերը, ոտքերը։ Այդ սրբապղծերը մեռածներին կողոպտում էին, հանում էին նրանց հագից շինելները ու կօշիկները ու հենց այդտեղ էլ իրանց հագնում։

Ողջ մնացողներին խումբ-խումբ, պահակների հսկողութեամբ, տարան Պետրոպաւլովսկի բերդը, ճանապարհին նրանց ենթարկելով հեգնանքների, նախատինքի, հայհոյանքների ու ապտակների։

Դա մի թափօր էր դէպի Գողգոթա։ Այստեղ արդէն կատարվեց ամենից սոսկալին։ Երբ հարց տվեց թէ ինչ անել գերիներին, ստացուեց կարգադրութիւն. «գնդակահարել»։ Իւնկերների առաջին խմբին տվեց հրաման՝ «շարվեցէք կարգով»։ Իւնկերները դունատ դէմքով շարվեցին պատի մօտ։

Սակայն զինուորները, որոնց յանձնված էր գնդակահարել, անէծքներով վայր ձգեցին հրացաններն ու փախան։

«Ո՞վ է յօժարակամ ուզում կրակել»։

Ցանկութիւն յայտնեցին կարմիր գվարդիականները։

Իւնկերները կանգնած սպասում էին։ Բիչ յետոյ որոտացին մի քանի համազարկեր ու ընկան զոհերը։

Բերում էին իւնկերների ու կանանց բատալիոնից էլի նորանոր խմբեր։ Ըստ երեւոյթին նրանց էլ էին գնդակահարում, թէև առաջին խմբի գնդակահարութեան ականատես յաջորդ երկու խմբերի գնդակահարելուն վկայ չէ եղել։ Նա սարսափած փախել է և միայն համազարկերի ձայնից եզրակացրել է որ միւսները նոյնպէս գնդակահարված են։

Այդ բոլորը կատարվում էր օրը ցերեկով, քաղաքի կենտրոնում։

Սրիկաների վոհմակը գնդակահարեց նաև բնակիչներին, երկրի յոյսը, գնդակահարեց անզէններին։

Ականատես զինուորը, որ պատմեց Պետրոգրադի բերդում կատարված այդ գազանութեան մասին, ձեռքերով ծածկեց դէմքն ու լալով անցաւ...

Իմ անէծքներս եմ ուղղում մարդասպաններին, չարագործներին ու բարբարոսներին այն վոհմակին, որը ջարդում է իրան դեմոկրատիա անունով....

* *

Նոյեմբեր 14ի առաւօտը, 3 ժամին, գերագոյն հրամանատարի կոմիսար Ստանկեվիչի և պրապորշ. Կրիլէնկոյի միջեւ տեղի ունեցաւ հետեւեալ խօսակցութիւնը։

Խօսում է Կրիլէնկոն.

— Ձեզ յայտնի է, որ նոյ. 13ին ես պարլամենտերներ եմ ուղարկել հարցնելու գերմանական հրամանատարութեան, թէ արդեօք նրանք սկզբունքով համաձա՞յն են բանակցութիւններ սկսել ճակատներում զինադադար անելու մասին, որից դրական պատասխան ստանալուց յետոյ, մի անգամ ևս դիմենք դաշնակիցներին զինադադարի համար։ Ներկայումս ինձ յայտնի է որ պատասխան պիտի տրվի նոյմ. 14ին։ Հրահանգում եմ հեռախօսով յայտնել բոլոր ճակատներին դադրեցնել ամենայն եղբայրացումները և հրաձգութիւնները։ Ընդհանուր հաշտութեան գործի ընդհանուր պատասխանատուութիւնը թողնում եմ ամբողջովին կայանի և իրա ներկայ կազմի վրա։ Ընկեր զինւորները կ'իմանան, թէ ով է մեղաւոր, եթէ իրանց յոյսերը խորտակվին, ես վերջացրի։

Խօսում է Ստանկեվիչ.

Պատասխանելով Մօգիլեօվի բանւ., զինւ. և գիւղ. պատգ. խորհուրդների բանաձեւին, որ տպված է բիւլլետէնի երէկվա N-ում, Ստանկեվիչ այնուհետև յայտնում է.

— Վճռելով ինքնագլուխ բանակցութիւններ սկսել, դուք պէտք է հաշւի առնէք այն փաստը, որ բանակը ձեր իշխանութիւնը չի ճանաչում, ուստի և կայանը իրաւունք չունի ձեզանից – և է կարգադրութիւն ընդունելու։ Հաշտութիւնը Ռուսաստանին անհրաժեշտ է։ Հաշտութեան բանակցութիւնները պիտի սկսվեն որքան կարելի է շուտ, բայց ձեր ամբոխավարութիւնը և ապակազմակերպ մացրած ձեր քայքայումը հնարաւորութիւն չեն տալիս հաշտութեան հարցը դնելու և բանակցութիւններ սկսելու ամբողջ ժողովրդի անունից։ Ուստի և հաշտութեան հասնելու պատասխանատուութիւնը ամբողջովին ընկնում է ձեզ և ձեր քաղաքականութեան վրա, ինչպէս նաև անթւելի աղէտների և երկրի ու ազատութեան կործանման պատասխանատուութիւնը։

Խնդրում եմ յայտնել թէ ձեր կարգադրութեամբ ձերբակալվել են կոմիսարներ Ժդանովը, Վոյթինսկին և Տուչին, որոնք պատուով կատարել են իրանց պարտքը երկրի հանդէպ։ Դուք նրանց ճանաչում էք իբրև ազատութեան դէտակից մարտիկների և ես ձեզ հարցնում եմ՝ ի՞նչ միջոցներ էք ձեռք առել նրանց ազատելու համար։

Կրիլէնկոն ասում է.

Հաշտութեան գործը դնվում է ժողովրդական կոմիսարների կառավարութեան ձեռքին, և նրանք, ովքեր դէմ կը լինեն այդ կառավարութեան, կը ձերբակալվեն իմ ձեռքով, քանի դեռ իշխանութիւն ունիմ։ Բոլոր լրջութիւնը գիտակցելով, ես կայանին առաջարկեցի կատարել իմ կարգադրութիւնները։ Այլ ես ասելիք չունեմ։ Պատասխանատուութիւնը վերցնում և կրկնում եմ՝ կարիք չեմ զգում ձեր ցուցմունքներին։

Խօսում է Ստանկեվիչ.

Պատասխանելով Կրիլէնկոյին նա ասում է, թէ «կայանը ինչ հիման վրայ պիտի ենթարկուի ձեր կարգադրութիւններին, քանի որ դրանցով Ռուսաստանը կը կործանվի»։ Այնուհետև նա յիշեցնում է, որ եթէ նոյն իսկ Դեկտեմբերին ենթարկուէր նրա՝ Կրիլէնկոյի կարգադրութիւններին, այնուհանդերձ այդ կարգադրութիւնները չէին կատարի բանակային հաղորդակցական և կենդանական կոմիտէները, իսկ արհամարհում ոչ ոք չի կայ, որ ձեր կարգադրութիւնները կատարի. բացի այդ՝ ձեր ընկերները փչացրել են հեռախօսի մեքենան։»

(Շարունակելի)

(*) Տար. վերջընթեր թիւէն.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Արեւմտեան ճակատէն

ՄԵԾ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Բարիզ, 9. — Կը կարծուի թէ Գերմանները լրացուցած են իրենց յարձակողական պատրաստութիւնները, որոնք կեդրոնացուած ըլլալ կը թուին Շամբանի, Լօրէնի ու Ալզասի ֆրանսական գիծերուն դէմ։

Բարիզ, 9. — Հաւասի գործակալութեան մէկ աւելկագիրը կը նկարագրէ յանդգնութիւնը, պաղարիւնութիւնը և հանգարտ քաջասրտութիւնը ամերիկեան զունդերուն, որոնք Լօրէնի մէջ առաջին անգամ կռուեցան գերման յարձակման մը։ Գրեթէ ամբողջովին պաշարուած, այնպիսի յամառութեամբ մը կռուեցան որ ի վերջոյ պաշարումը խորտակեցին և թշնամին ետ նահանջեց անկէ գերիներ առնելով։

«Էքօ տը Բարի» կ'ըսէ թէ Լօրէնի մէջ փայլուն գրոհի մը ընթացքին Ամերիկացիք գերման գունդ մը փճացուցին։

Լոնտոն, 9. — Գ. Բ. Ռօպինսօն Ֆրանսայէն գրելով կ'ըսէ թէ չորեքշաբթի սարսուած պելճիքական յաջողութիւնը ամենայանդուգն քաջագործութիւն մըն էր։ Գերման յարձակումը որ նպատակ ունէր գրաւել պելճ. դիրքերը, ամենալուրջ և ուժեղ կերպով պատրաստուած յարձակում մըն էր։ Թունաւոր ու հեղձուցիչ կազերու և ռումբերու տարափ մը կանխած է յարձակումը։ Հարուածողի յարձակումը փշրուեցաւ ամբարիշտ զինուորներու դիմադրութեամբ, բայց հիւսիսակողմը գերմանները մտան կամրջագլխի մը վրայ կէս բոլոր կողմէն 7 կող յառաջներու մէջ։ Վայրագ կռիւ մը տեղի ունեցաւ կամրջագլխին գրաւման համար և պելճ մարտկոց մը 9 հոգիով ու մէկ գնդացիրով ամբողջ ժամ մը դիմադրեց 12 գնդացիրներով յարձակող 300 գերմաններու։ Այդ պահուն պելճ պահախումբ մը կարիք ձայնէն հոն վազելով օգնեց հերոսական խումբին՝ վերագրաւելու իր կորսուած դիրքը։ Մինչ այդ ուրիշ ուժեղ հակայարձակում մը կը շղթայազերծուէր կրակի հեղեղի մը տակ, որը վերջապէս յաջողեցաւ վերահաստատել ամբողջ գիծը գրաւելով կորսուած կայանները։ Ռ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօրուան թղթատարով ստացանք «Վան-Տոսպի» վերջին թիւերը, որոնցմէ սոյն առատ հաճոյքով կը տեղեկանանք եւ կը հաղորդենք մեր ընթերցողներուն թէ՝ ռուս զօրագունդերուն դասալքութենէն կամ պետական հրամանով ռազմաճակատէն հեռանալէն յետոյ՝ Հայոց Աշխարհի կերին ժողովուրդը անմիջապէս ինքնապաշտպանութեան ամէն կանխահոգ միջոց ձեռք առած միահամուռ ուժով դիմադրելու համար թշնամիին պատահական յարձակումներուն։ Անտարակոյս այդ մասին ստացուած տեղեկութիւնները։

Վան, 11 փետր.

Կամիսար Գ. Կ. Համբարձումեանի և նոր պաշտօնեաներու տեղը ժամանելովը՝ շրջանային պաշտօնէութեան և պաշտօնական մարմիններու գործունէութեան նոր շրջան մը սկսած է, կառավարչական գործունէութիւնները նոր թափ մը առած են. Ընդհանրին վարչութիւնը երկարատեւ հանգստէ մը յետոյ գործունէութեան սկսած ... ամբողջական արգիլումը պաշտօնէութեանց վերակազմութեամբ, հետեւեալ կերպով.

Դատարան՝ *Սարգիս Զաւարեան, Զաւէն Կարկառեան, Եղիշէ Վարդանեան։*

Պարենաւորման Կոմիտէ՝ *Աւետիս Թէրզիպաշեան, Արմենակ Մաքսապետեան, Հմայեակ Մարգարեան. Նաեւ մէկական ներկայացուցիչ Բարեգ. և Բող. Միութեան։*

Զինուորական Մարմին (*Միլիցիոնականութիւն*). *Գրիգոր Գուլղարոցի. օգնականներ՝ Լեւոն Շաղոյեան, Տիգրան Բաղդասարեան.*

Գործի սկսած է Վանի կոմիսարիատը.

Կոմիսար՝ *Հայրապետ Օհանջանեան։*

Օգնական՝ *Հմայեակ Մանուկեան։*

— Թուրքական զօրքերը դէպի Կովկաս կը քաշուին ճակատը պարպելով։

Օրուան հրատապ հարցը ինքնապաշտպանութեան խնդիրն է. հակառակ պաշտպանութիւնը մեծագոյն հոգը պիտի ըլլայ անշուշտ, որու կեդրոն իբրեւ պաշտպան կանգնած է այժմ 5րդ հայկական նշանաւոր բանակը։

Ամսոյս կերպով երկրին փրկելու, ինքնապաշտպանութեան գործը կազմակերպելու նպատակով, երէկ գերմանական պրոպագանդային մէջ տեղի ունեցաւ մեծ միթինկ մը. Ներկայ էր 200ի չափ բազմութիւն մը. Բանախօսեցին «Գիւղատն». Ընկ. Նախագահ Ս. Ա. Սահակեան, ԳԳ. Ա. Մաքսապետեան, Գրիգոր Գուլղարոցի, կամիսար Գ. Կ. Համբարձումեան, ընկեր Հմայեակ Մարգարեան, քաղաքագլուխ Գ. Ա. Թէրզիպաշեան, Սիրաք Սերոբեան, Վանի կամիսար Գ. Հայրապետ Օհանջանեան, Հմայեակ Մանուկեան, Տիգրան Բաղդասարեան։

Բանախօսութեանց նիւթը համանման էր և կարելի է ամփոփել այսպէս.

«Այսօրը վճռական է մեզ համար, մեզ մեր բախտին ձգեցին. ոչխարին կազմակերպուած, հին հերոսներու յիշատակով ոգեւորուած, զուրս գալ մեր առողջ ուժերով. Պաշտպանենք մեր հերոսներու և մարտիկներու արիւնով ներկուած, յիշողութիւններով ու պատմութեամբը սրբագործուած մեր հողն ու ջուրը, դաշտն ու լեռը, գիւղն ու քաղաքը.... Կուրծք տանք թշնամուն մինչև ճակատի վրայ կանգնած, մինչև մեր բաղդորոշման վճռական ժամը, մինչև որ կարողանանք ալեկոծութեան մէջ ծփացող մեր նաւը հասցնել խաղաղութեան նաւահանգիստը։ Մինչ այէ, մինչ համբաշխ, մինչ աղգովին դէպի յառաջ գընանք, խրամատները ապա ինքնին. վճռական ժամին, խաղաղութեան սեղանին մեր «երկաթեայ շերեփ»ը ներկայացնելու համար։»

Բանախօսութիւնները շատ պատկերաւոր էին և ոգեւորող, միթինկը վերջացաւ երեկոյեան ուշ ատենը լաւ տպաւորութեամբ մը։

Մեծ ջանք կը թափուի ուժեղացնելու միլիցիական կազմը, միլիցիոներներուն պիտի տրուին տալիք ամէն յարմարութիւնները։

«ՄՕՔԱԹԹԱՄ»Ի ՍԽԱԼ ՄԷԿ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Բոլորովին անիմաստ է կոչել «Մոքաթթամ»ի այն վերջերս հեռագիրը որ կը գուժէ թէ՝ Թուրքերը դէպի Հայաստան իրենց յառաջխաղացման մէջ-ցին «կտորներէն բնակչութեան մնացեալ մասն ալ. Սասնոյ մէջ ամէնքն ալ սուրէ անցուցին, տանից խնայելու պատանիներն ու մանուկները...»։

Ցայտնի է որ Սասուն Հայաստանի հետ կապ չունի և հոն հայ չէ մնացած, բացի քանի մը Թրքացածներէ. «Մոքաթթամ» հաւանօրէն տուէ երկու տարի առաջուան լուրերէն նոր հեռագիր մը մէջտեղ բերած է՝ իր ընթերցողներուն զգայացունց լուր մը հաղորդելու ո՛չ այնքան յանձնարարելի մտածումով։

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԵՕԹՈՒԱՄԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հովսէփ գործակալութիւնը անցեալ օր հեռագրեց համառօտ ամփոփումը Վահմ. Պօղոս Նուպար փաշայի Marchesի մէջ հրատարակած մէկ յօդուածին։

Էլ-Անրամի *մասնաւոր թղթակիցն ալ ուրբաթ իրիկուն իր թերթին կը հեռագրէր յիշեալ յօդուածին աւելի ընդարձակ մէկ ամփոփումը, որն որ նոր լոյս մը կը սփռէ անոր քաղաքական նշանակութեան վրայ։*

Հեռագրական լուրերը յանախ իրենց հապաղութեամբ և անկատարութեամբ թիւրիմացութեանց տեղի կուտան, ուստի և կանխահաս է դատել քաղաքական կարեւոր յօդուածի մը արժէքը և նշանակութիւնը՝ հիմնուելով կցկտուր և կիսատ տեղեկատուութիւններու վրայ։ Այս տեսակէտով, Ազգ. Պատուիրակութեան մեծայարգ նախագահին քաղաքական տեսութիւնները բառ արժանւոյն գնահատելու համար, հարկ անհրաժեշտ է ամբողջ յօդուածը աչքի առջեւ ունենալ։

Սպասելով հանդերձ թղթատարի ժամանումին՝ շահեկանութենէ զուրկ չենք նկատեր թարգմանել Էլ-Անրամի վերոյիշեալ հեռագիրը, որ եթէ կատարեալ գաղափար մը չի տար յօդուածին ամբողջութեան մասին, այսու ամենայնիւ բացորոշ ցոյց կուտայ թէ այդ յօդուածը կը պարզէ քաղաքական նոր հարցեր և հայկական շահերը կը հետապնդէ բոլորովին նոր հողի վրայ։

Ահաւասիկ յիշեալ հեռագիրը.

«*Մաթէն*» լրագիրը հրատարակած է Պօղոս Նուպար փաշայի բողոքը ընդդէմ Պրեսթ-Լիթովսքի հաշտութեան պայմանագրին, որով Հայաստան Թիւրքերուն եւ Քիւրտերուն կը վերադարձուի։

«Պօղոս փաշա երկիւղ կը յայտնէ թէ՝ մի գուցէ թուրքերը, Կովկասի հայութիւնը փնացնելէ յետոյ, այդ երկրին մէջէն Թիւրքիստանի վրայ քալեն, նպատակ ունենալով համբայ բանալ թէ՛ իրենցմէ եւ թէ՛ գերմաններուն՝ օրջապատելու համար Չինաստանը։

«Փաշան կը յարէ որ, թէեւ Կովկասի զօրագունդերը զարդ գերծ մնացին ռուսական ազդեցութենէ՝ այսու ամենայնիւ անոնք ներկայ են նորանոր ջարդերու, ուստի եւ Դաշնակիցներուն կոչում կ՚ընէ որ հայերը առանձին չի թողուն, նկատելով որ հայկական դասը այլեւս նոյնացած է Դաշնակիցներու դասին հետ.»

Ինչպէս կը տեսնուի՝ առաջինութիւնը տրուած է այս հեռագրին և Հովսէփ հաղորդած հեռագրին մէջէ։

Ցայտնի է որ, իբրեւ արդի Թուրքիոյ առանձնակից՝ Թրքահայաստանի գրաւելու հաղամաներուն ժողովուրդը իրաւունք ունէր արտայայտելու Պրեսթ-Լիթովսքի հաշտութեան բանակցութեանց ատեն. Արդ, կնքուած դաշնագրին մէջ բոլորովին անտեսուեցան հայկական շահերը, անոր դէմ աղգովին բողոքելը անհրաժեշտութիւն մըն էր։ Ի միջի այլոց, այս պէտքն ալ լրացուցած է, տեսն, Ազգային պատուիրակութիւնը։

ՆՊԱՍՏՈՒՄԱՑՈՅՑԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Եգիպտահայ Նպաստամատոյցի Աղեքսանդրիոյ հաստատը անցեալ ուրբաթ իրիկուն ի նիստ գումարուեցաւ Ազգ. Առաջնորդարանի մէջ և միաձայնութեամբ համամիտ գտնուեցաւ Գահիրէի համաստծին այն որոշումին, որով երկու հազար եգիպտ. ոսկի քուէարկուած էր ի նպաստ Կովկասի սովեալներուն։

Սոյն գումարը արդէն իսկ խրկուած է Ազգ. Պատուիրակութեան Վսեմ. Նախագահին որպէսզի իր միջոցներով Կովկաս հասցնէ։

Ժողովը որոշեց նաև անյապաղ գիմում կատարել Հայրենիքի Տուրքին մէնչև ցարդ չվճարուած աղջայիններուն...

Վասն զի այս Նպաստամատոյցի նոր գիմումները ամենուրեք արդարին ընդունելութեան պիտի արժանանան, զի բոլոր Եգիպտահայերն ալ մեծապէս վշտագնուած են Կովկասեան սովի արհաւիրքներէ և յոյժ մտահոգիչ լուրերէն։

Հայաստան կ՚ապաւէ որ իւրաքանչիւր հայ իր պարտականութիւնը կատարէ։ Ու մենք այդ մասին բնաւ տարակոյս չունինք։

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ

Խարթումի մեր թղթակիցը կը հաղորդէ թէ՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան տեղւոյն մասնաճիւղը ի նպաստ Միութեան սնտուկին շքեղ ներկայացում մը տուեր է որն որ թէ նիւթական և թէ բարոյական տեսակէտով մեծ յաջողութեամբ պսակուեր է։ Ներկայացումին զուտ հասոյթը եղեր է 15366.5 դրշ. ողջ. Հանդիսականները այնքան գոհ ապաւորութեամբ տակ մնացեր են որ՝ այլեւս ասկէ վերջը կարելի պիտի ըլլայ ամէն տարի Խարթումցիներուն ի նպաստ այս կարգի հասութաբեր ներկայացումներ սարքել։

Տեղական թերթերը մեծ գովեստով և համակրութեամբ խօսած են Խարթումցիներուն այս ձեռնարկին նկատմամբ։

⁂

Այն աղջայինները որ կը փափաքին իրենց Նուիրատուութիւնք կատարել պարտաւոր պաշտօնական գրամ կամ հանգանակութեան դրամ կրնան ղրկել՝ դրամը համար Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնատեղին, իսկ հանգանակութեան համար՝ Միութեան հիւր. Հանգանակութեան (4 Շարա Նուպար). Հանգանակութեան ծրարները պէտք չէ որ պաշտօնական անուանումը յատուկ ապրանք, և պէտք է որ անոնց յանձնուին Հանգանակութեան մեծաւորութեան, լաւ ծրարուած ըլլան (հասցէն վրան նշանակուած) և անոնց կցուած ըլլայ պարունակութեան մանրամասն ցուցակը։ Փոխադրութեան ծախքը Միութիւնը կը ստանձնէ։

⁂

Հ. Բ. Ը. Միութեան Հանգանակութեան Տեսնդնոյ կեդր. Ցանձնախումբը շնորհակալութեամբ պիտի ընդունի գործածուած բայց ոչ հին, ամէն հասակի կօշիկներ, որոնց մեծաքանակ պէտքը շեշտուած է տարագրեալներուն և գաղթականներուն համար և զոր հրապարակին վրայ այժմ շատ սուղ գինով միայն կարելի է հայթայթել։ Նուէրները կ՚ընդունուին, 4, Շարա Նուպար։

Տ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ց. ԽԱՆՑԵԱՆ
ՕՐ. ՎԱՐԴԱՆՈՅՇ Կ. ՔԻՕՍԷԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ

Աղեքսանդրիա, 9 մարտ 1918

ՈՐԲԱԽՆԱՄԻ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Կը ծեչեցնենք մեր ընթերցողներուն թէ՝ Գահիրէի Միաց. Որբախնամին ի նպաստ սարքուած ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի իրիկուն Բրէնթանիա Թատրոնին մէջ։

Մեզի կը տեղեկացնեն թէ բոլոր օթեակները և թիկնաթոռները արդէն ապառած են և երեկոյթը կը խոստանայ եզականին ամենէն փայլուններէն մին ըլլալ։

— Ի յիշատակ ողբացեալ Սահակ Զօյլոզեանի՝ Տէր և Տիկ. Հ. Զաւուքեան կը նուիրեն 50 գ. ողջ. Աղեքսանդրիոյ Աղքատախնամին։

Այրի Տիկին Հերիքա Զաւուքեան նոյն առթիւ 50 գ. ո. նուիրած է Աղքատախնամին։

— Ի յիշատակ ողբ. Ս. Զօյլոզեանի Տ. և Տիկ. Ցարութիւն Զօյլոզեան կը նուիրեն 200 գ. ո., Աղեքսանդրիոյ Որբախնամին։

ԱԶԴ

Խորինքէն և չէջեկայ գիւղերէն ազատուած Խորութեան, Սաղիկեան, Ոսկերիչեան, Տէր-Կիրակոսեան, Սամուէլեան, Հչէեան, Տէր Վարդանեան և Փասահեան ընտանիքները Միացեալ Նահանգներու իրենց ազգականներէն կը խնդրեն անյապաղ օգնութիւն հասցնել իրենց։ Հասցէներու կորուստեան հետեւանքով անոնցմէն զրկուած է ուղղակի թղթակցութիւնը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Միացեալ Նախանգները

Բարիզ, 8.— «Էքսէլսիոր» կը հրատարակէ Գ. Լանսինկի մէկ յօդուածը, որուն մէջ Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարը կը յայտարարէ թէ Ամերիկա կ՚ուզէ ամէն գնով փճացնել բանապետական կարգերը՝ ուր որ ալ գտնուին անոնք. ան կ՚ըսէ թէ Միացեալ Նահանգները կը կռուին իրենց ազատութեան ու բարօրութեանը համար և իր ուրախութիւնը կը յայտնէ համամերիկեան եղբայրակցութեան նկատմամբ. իր խընդակցութիւնը չի ծածկեր Ճաբոնի և Ամերիկայի միջեւ գոյութիւն ունեցող անհամաձայնութեանց անհետացումին հանդէպ։ Ան կը վերջացնէ իր խօսքը ըսելով. «Մենք պատրաստ ենք մէջ մտնել խաղաղարար ժողովուրդի մեր բնական գծիկամութեամբը, բայց հիմա մենք վերջնական խաղաղութեան մը կը ձեռնարկենք. մենք պիտի կռուինք մինչեւ փճացումը բռնակալութեան ու անկէ ծնող բոլոր չարիքներուն։ Երբ մեր նաւերը վերադառնան բանակալութիւնները պիտի ջնջուած ըլլան և մարդկային անմահ սկզբունքներու վրայ հիմնուած խաղաղութեան թուական մը պիտի թագաւորէ աշխարհի վրայ։

Արեւելեան ճակատին

Լոնտոն, 9. — Ռուսիոյ ներքին կացութեան վրայ քիչ մը լոյս սփռուած է, Մոսկուայի համալսարանին փրոֆէսորներէն Գ. Ալեքսէֆի կողմէ։ Ան, երէկ, Քրիսթիանիա հասնելով, ենթէրվիու տուած, յայտարարած է թէ Մոսկուայի մէջ ներկայացուցչական խորհրդաժողով մը որոշած է պզտիկ զօրաց մը կազմել՝ սատարելու համար պոլշէվիք ատեմի։ Զօր. Ալեքսէէֆ ալ, կ՚ըսէ ան, իր կարգին զօրաւոր բանակ մը կազմակերպելու վրայ է Տօնի մէջ. հաղարաւորներ կ՚երթան անոր բանակին միանալ և խօզախները այժ կուտան շարժումին՝ որ նպատակ ունի համերաշխային կառավարութիւն մը կազմել, համբաստանութիւնը բերել Ռուսիոյ մէջ և միջեւ սաստող գերման հոչակութիւնը. Պոլշէվիքներու դիրքը երթալով կը ակարանայ։

Լոնտոն, 8. — Ռուս անթել գծայդ մը կը ծանուցանէ թէ Լէնին և Թրոցքի հրաժարած են Շուէտ գաղթելու իրենց լեհացորներուն ս և է յարաբերութիւն չունենալ գերման կայսերական ընկերվարականներուն հետ. Անոնք կը յայտարարեն թէ Շէյտման և Տավիտի կուսակիցները աղուէսներ են և գաւառաններ հանդէպ բռնաւորական դասակարգին.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Արեւելեան ճակատին

Պոլ, 11.— Իրքուսկն Բերոնիրաս կը հաղորդէ թէ Իսխան Լրվօֆ ծայրագոյն աւերեւելքի մէջ ռուս նոր կառավարութիւն մը կազմած է որ Ռէֆին կը նստի՝ սպասելով հաբոնական զունդերու Վլատիվոստոք գամաք ելլելուն, որոնց հետ նոր կառավարութիւնն ալ Սիպերիա պիտի մտնէ։ Կառավարութիւնը ամբողջապէս ապաս արձակեց Մեծ Դուքս Միքայէլ Ալեքսանտրովիչը։

Բարիզ, 10.— Պ. Բիշօն յայտարարեց «Նիւ Եորք Հէրալտ»ի թէ դաշնակիցները սուսով պէտք է կազմակերպեն տնտեսական յարձակողական մը ընդդէմ գերմաններուն. ան աւելցուց թէ դաշնակիցները Ռուսիան չպիտի թողլքեն եւ անոնք պիտի իրենց ճիգերը միացնեն Ռուսիոյ մերձեցումի մը համար. ան կը կարծէ թէ Ճաբոնի միջամտութիւնը որուն ալ ժամը հասած է՝ ամենահաւանական քայլ մըն է դէպի այդ։

Ամսթերտամ, 10. — Թրոցքի իր հրաժարականը տուաւ արտաքին գործոց նախարարութենէն։

Արեւմտեան ճակատին

Լոնտոն, 10.— Մարաջախտ Հայկ կը հաղորդէ թէ մեր զինուորները ի վերջոյ կրցան փոխել բեռնաի գլխաւոր գունդին դիմադրութիւնը Բօյսէրնոյի մօտ, թշնամիին կորուստները ծանր եղան։ Խրամատի մաս մը որ թշնամիին ձեռքը մնացած էր գրաւուեցաւ վերջապէս եւ խանի մը գերիներ մնացին մեր ձեռքը։ Բորբոկալցիք մատն թշնամի մինչեւ երկրորդ խրամատը Նէօվշապէլի մօտ խանդումներ բրին եւ գերիներ բռնեցին։ Բորբոկալցիներուն կորուստը թեթեւ եղաւ։

Բարիզ, 11.— Միացեալ Նահանգաց պատերազմ. նախարար Պ. Պէյքըր Ֆրանս. ճակատանցքիս մը ցամաք ելաւ՝ Բարիզ գալու համար։ Հ.

Լոնտոն, 10.— Պելճ զեկոյց մը կ՚ըսէ թէ Նիւ Բորի շրջանին մէջ կատարուած արշաւի մը ընթացքին մեծ թիւով գերմաններ սպաննեցինք ու 55 գերի բռնեցինք։ Գերման յառաջխաղացում մը զրուեցինք— Ռ.

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՃԱԿԱՏԷՆ

Գահիրէ, 10. — Երէկ, Յորդանանէն սկսեալ մինչեւ 9 մղոն Նապլուսի ճամբուն վրայ դէպի արեւմուտ մեր գիծը յառաջացաւ 3էն 4 մղոն։ Թշնամին տեղ տեղ ուժգնօրէն դիմադրեց եւ եղաւ որ մէկ դիրքի մը վրայ երեք անգամ հակայարձակեցաւ, բայց ապարդիւն։ Մեր սաւառնակները ռմբակոծեցին բանակատեղերը, զունդերը ու փոխադրութիւնները Լիւպպանի շրջանին մէջ։ Կէս բօնօ ռումբ նետեցին յաջողապէս զրահապատ օթօմօպիլներու վրայ, որուն մէկը բոցերու մէջ տեսնուեցաւ։

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ՄԷՋ

Լոնտոն, 10.— Միջագետքէն զեկոյց մը կ՚ըսէ. «Երէկ առտու գրաւեցինք Հիթը, Եփրատի վրայ, առանց ընդդիմութեան հանդիպելու. թուրքերը 7 մղոն նահանջելով դիրքի մը վրայ ես խառնուած են։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՔ

Տիար Վ. Ճ., Սուէզ. — *Պէտք եղած անցք հաղորդեցինք ձեր խնդիրքը։*

Երուսաղէմի մեր բաժանորդներուն. — *Ապառիկ թերթ չենք կրնար խրկել. Որոնք որ «Արեւ»ի բաժանորդագրուիլ կը փափաքին՝ պարտին բաժնեգինը, տարեկան 120 եգ. ողջ, բռնթով ուղարկել մեզ և կամ տեղւոյն Հայկ. Բարեգ. Ընկերութեան Մասնաճիւղին յանձնել փոխան ստացագրի։*

Մեր հին բաժանորդներուն. — *Երբեք պէտք չէ վշտանալ երբ կանոնիկ չէվճարողներուն թերթերը կը դադրեցնենք։ Մեր բացարձակ պայմանն է տալիս, որուն պարտին համակերպիլ ամէն անոնք որ «Արեւ» ստանալ կ՚ուզեն։*

ԱԺԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Իպրահիմիէի Շարգիյէ հայ ընտանիքի մը մէջ ձիւթայի ուսուցչուհի մը կը փնտռուի 10-12 տ. աղջ հայ. և գաղ. դասաւանդ. Դիմել Գ. Մաղաքեանի։]

ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Մարտ 1918

ԲԱՄԲԱԿ	Բացում	Փակում
Մարտ	42.20	42.52
Մայիս	42.—	42.72
Յուլիս	42.40	43.05

ԲԱՄԲԱԿԻ ՀԱՏԻԿ		
Աֆիֆի Օգոստ.	1050	1050
Սաքէլ 3 ամիս	—	—
» Փետր.-Մարտ	—	—
Աֆիֆի	—	1300
Վերին Եգիպտոս	—	1220
Սաքէլարիտիս	—	1220

ԱՐԺԵԹՂԹ (Գաւռ. Սակարան)		
Դրեդիթ Ֆոնսիէ 1886	Եր.	393.—
» » 1903	»	293.—
» » 1911	»	280.—
Բանքի Եգիպտականի	»	—.—
Բանանա	»	—.—

ԽՆԱՄԲԱԿԱՆ Տպարան
Մ. ՏԱՇՃԵԱՆ
Imp. Mesrobian. Alex.

ԳԷՈՐԳ ԻՓԷԿԵԱՆ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՔԱՍՍԱ ՏԻ ՍՔՕՆԹՕ Է ՏԻ ՌԻՍՓԱՐՄԻՕ
CASSA di SCONTO et di RISPARMIO

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 9,031,000

Կեդրոնատեղի՝ Աղեքսանդրիա

[illegible]

Տարեկան տոկոսին 3 կը [illegible]

Հարիւրին Յուկէս տոկոս մը 6 [illegible]

Հարիւրին [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ
CRÉDIT LYONNAIS

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ 1863ԻՆ

Դրամագլուխ՝ 250,000,000 ֆրանք

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՓԱՐԻԶ

Երանսայի բոլոր կարեւոր քաղաքներուն մէջ ունի գործակալութիւններ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Աղեքսանդրիա	Լոնտոն	Գահիրէ
Երուսաղէմ	[illegible]	[illegible]
Ժընեւ	Մատրիտ	Օտեսա
Իզմիր	Մարսէյլ	

Մասնաճիւղ Եգիպտոսի՝ Աղեքսանտրիա, Գահիրէ, Բօր-Սայիտ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ կը գրաւէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործերով, ինչպէս՝ փոխատուութիւն [illegible] (Lettre de Crédit), [illegible]

Տոկոս 2.50 [illegible]

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ կը կատարէ նաեւ գնում եւ վաճառում ամէն տեսակ [illegible] Սուէզի, Եգիպտոսի Ազգ. Դրամատան, [illegible] արժէքներու վրայ [illegible] 60—80 [illegible] փոխատուութիւն կ՚ընէ:

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ փոխատուութիւն կ՚ընէ նաեւ ապրանքներու վրայ, [illegible]

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատեալ 1880ին

[illegible] 200,000,000 [illegible]

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՌՈՄ

[illegible]

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ [illegible]

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ [illegible]

[illegible]

[illegible] — 9 [illegible]

0116

Մեծ Գործատուն Ծխախոտի եւ Եգիպտական սիկարէթներու

ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԶԱԳԱԶԻԿ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Համբաւաւոր են իր Ապուճիկմա (Աստղ) Ծխախոտները եւ Սիկարէթները

ՌՕՍԻԱ Ապահովագրական Ընկերութիւն
COMPAGNIE d'ASSURANCES ROSSIA

Հիմնուած 1881ին ի Բեթրոկրատ

Դրամագլուխ՝ ամբողջովին վճարուած	ռուբլի 5,000,000
Երաշխաւորութեան հիմնադրամ	ֆրանք 327,170,000
Ընկերութեան ապահովագրեալներուն վճարուած հատուցումներ եւ դրամագլուխներ	» 1,203,490,000
1914ի շրջանին գանձուած բրիմներ եւ տոկոսներ	» 181,224,900

[illegible]

Ամէն կարգի տեղեկութեանց համար դիմել

Գտնիրէ՝ Ընկերութեան Եգիպտոսի, [illegible] Թիւ 7, [illegible] Նամակատուփ Թ. 1042 — Թէլէֆոն Թ. 13-13.

Աղեքսանդրիա՝ Ընկերութեան Գործակալութեան, Mrs. C. M. Salvago et Co., Agents Généraux, 22 Շէրիֆ Փաշա փողոց Նամակատուփ Թ482—Թէլէֆոն Թ10-87. Եւ Եգիպտոսի գլխաւոր քաղաքներուն ինչպէս նաեւ Սուտանի եւ Կիպրոսի մէջ՝ Ընկերութեան Գործակալութիւններուն

ԺԻՒԼ ԲԱՌԱՋԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

7, Թուսուն փաշա փողոց, Աղեքսանդրիա – Թէլէֆոն 17-80

Երաժշտական ամէն տեսակ կտորներ Դաշնակներ

Միակ ներկայացուցիչ ALLISON անգլ. նշանաւոր դաշնակներու Տան

Ամէն տեսակ [illegible]

ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

Բաժանորդագրութիւն դաշնակներու նորոգութեան եւ դաշնաձայնութեան

Վաճառում, Վարձում, Փոխանակութիւն

ԼԱ ՖՐԱՆՍ LA FRANCE

Ապահովագրական Ընկերութիւն հիմնեալ 1837ին կը գործէ Ֆրանսական կառավարութեան հսկողութեան տակ

[illegible]

«Լա Ֆրանս» ապահովագրական ընկերութիւնը անմիջապէս կը վճարէ բոլոր աղէտներն ու վնասները ինչ որ ալ ըլլայ անոնց շարժառիթը։

Ընդհ. Գործակալներ՝ ՔՐԷՏԻ ՖՐԱՆՔՕ-ԷԺԻՊՍԻԷՆ

Թէլէֆոն 10-54: Ռօզէթ փողոց, 10, Աղեքսանդրիա

Morums Oriental Stores
ՄՕՐՈՒՄՍ Օրիէնթալ Սթօրս

Մեծ Մէճիտէի հրապարակ, Աղեքսանդրիա

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԱՌԱՏ ՄԹԵՐՔ

ՆՈՐԱՁԵՒ ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Ամեն տեսակ անհրաժեշտ պարագաներ. — Կտաւեղէն, մուսլին, պարիսպա, զէֆիր, բիւսօր, formeե, խափ, կերպաս, ճօճանէլ եւ ալլն, վարագոյր, սփռոց, սրբիչ, սեղանի սփռոց, անկողնի ծածկոց, ձեռնոց եւն. եւն. եւն.

ՆՈՐ ԸՇԽԱՆՔ

Ազգային, քաղաքական, գրական եւ [illegible] շաբաթաթերթ

Կը հրատարակուի Երկրնօ, Քալիֆորնիա

Բաժնեգին՝ տարեկան 10 ֆրանք

Վեցամսեայ՝ 7 ֆրանք

Հասցէ՝ The Citizen Publishing Co. 31, Republican Building, Fresno, Cal.

ARARAT

Անգլիերէն ամսաթերթ

Կը հրատարակուի Լոնտոն

Տարեկան բաժնեգին՝ 10 շիլին

Հատը՝ մէկ շիլին

Հասցէ՝ «Ararat» The Armenian United Association of London. 47a, Redcliffe Square, London, S. W. 10

ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Օրկան Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան

Կը հրատարակուի երկու ամիսը անգամ մը

Տարեկան բաժնեգին 6 ֆրանք

Ամերիկայի համար 1 տոլար

Հատը 2 ղրշ. ալն.

Հասցէ՝ 33 Rue Madabegh, Caire.

ՎԱՆ-ՏՈՍՊ

Հասարակական, քաղաքական, գրական շաբաթաթերթ

Կը հրատարակուի Թիֆլիս

Տարեկան՝ 30 ֆրանք

Վեցամսեայ՝ 16 ֆրանք

Հասցէ՝ Rédaction du Journal Arménien «Van-Tosp», Tiflis, Golovinski pr. No. 41 (Russie).

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ՝ ամբողջապէս վճարուած Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնատեղի ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ-Իզմիր. Գործակալութիւններ՝ Միթիլէն, Մանսուրա, Միթ Ղամր եւ Զագազիգ. Փոխ-Գործակալութիւններ՝ [illegible], Մանսուրա եւ Սամոս

ՊԱՆՔ Տ՚ՕՐԻԱՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններ։

ՊԱՆՔ Տ՚ՕՐԻԱՆ կ՚ընդունի դրամական աւանդներ, հետեւեալ տոկոսներով.

Հարիւրին 3 ի տես վճարելի

» 3,50 9 ամիսէն »

» 4 1 տարիէն »

» 5 5 տարիէն եւ աւելի վճ.

Նոյնպէս՝ [illegible]

Ատոմ Թագւորեան

Գործակալ առեւտրականներու այլին գործառնութեանց

[illegible] որոնք կարելի է շուտ եւ քիչ ծախսով կատարել իրենց յանձնարարութիւնները։

Հասցէ՝ Adom Takvorian, Port-Saïd

ԿԱՐԴԱԼ

ԱԶԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Պաշտօնաթերթ Հ. Ս. Ռ. Կուսակցութեան Ամերիկայի շրջանակին

Բաժնեգին [illegible] տարեկան 20 ֆր., վեցամսեայ 10 ֆր.

Դիմել The Azk Publishing Co 789, Washington St. Boston, Mass. U. S. A.

Գահիրէի մէջ «Ազգ»ը ձեռք կը ծախուի Տիար Օ. Գասապեանի մօտ, 21 Գասբան փողոց.

THE NEW ARMENIA

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

[illegible]

«Ծառայել Հայաստանի, ծառայել և քաղաքակրթութեան։»

[illegible]

Տարեկան բաժնեգին (կանխիկ) Եւրոպայի համար 2 տոլար, Արտասահմանի համար 2.50 տոլար։

Հասցէ՝ The New Armenia 949, Broadway, New-York.

[illegible] է Խ. Գ. Կիւզիլիմեան, [illegible] 425, [illegible], Գահիրէ.

ՓՈՆԹՕՂԼՈՒԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

[illegible] թիւ 16

Սեփականատէր՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կատարէ ամեն տեսակ տպագրական գործերու պատրաստութիւնը, Գիրք, Տեղեկագիր, [illegible], Նամակագլուխ, Այցետոմս եւլն. չափաւոր գիներով։

Յանձնարարութիւնները կը կատարուին խնամով։

ՄՇԱԿ

Ազգային-քաղաքական օրաթերթ

Տէր եւ Տնօրէն՝ Հ. Առաքելեան

Բաժանորդագրութեան համար դիմել հետեւեալ հասցէին.

Rédaction «Mschak», Tiflis, Caucase.